

Ruoka-avun saavutettavuus ja esteettömyys

ERIKA-EVELY EE EISEN

MONINAISUUS- JA SAAVUTETTAVUUSASiantuntija, Arvoiseksi

Riittävä Toimeentulo -vaikuttajaryhmän jäsen, Ihmisoikeusliitto

8.12.2022

ERIKA-EVELY EE EISEN

MONINAISUUS- JA
SAAVUTETTAVUUSASiantuntija -
Arvoiseksi

Riittävä Toimeentulo -
Vaikuttajaryhmän jäsen,
Ihmisoikeusliitto

Viestinnän asiantuntija, SPR

Krooninen selkäsairaus,
krooninen kipuoireyhtymä,
diabeetiko II, IBS.

Kokemuksia ruoka-avusta I

- ▶ "Minulla ei ole voimia seisoa jonossa."
- ▶ "Ulkona seisominen kaikkien katsottavana on kuin häpeärangaistus."
- ▶ "Jo ovella alkaa häpeä!"
- ▶ "Ruokajonojen ajat eivät sopi töissä käyville ja lapsiperheille."
- ▶ "Kun olen kysynyt istumapaikkaa minulle on sanottu, että Voit istua maahan!"
- ▶ "Ruokajono meni pitkää ahdasta ja pimeätä homeista käytävää portaita pitkin."
- ▶ "Eikö joku kaveri voisi auttaa sua, jos on niiin vaikeata?"
- ▶ "Saarnaa kuuntelevat pääsevät aina jonon ohi."
- ▶ "Minulla tulee useasta ruokajonosta mieleen Orwellin Puilla paljailla, jossa ruokaa sai ainoastaan kuuntelemalla ideologiaa."
- ▶ "Turvattomuus ahdistaa. Olla esillä ja kuunnella ikäviä kommentteja ja haukkumista."
- ▶ "Rasistiset lausunnot jakelijatahoilta ja avun valikoiva evääminen on järkyttävää!"
- ▶ "Auottiin päätä kun pyysin kasvisruokaa."

Kokemuksia ruoka-avusta II

- ▶ "Riippuu todella paljon yksittäisestä työntekijästä tai vapaaehtoisesta, saako itselleen sopivaa ruokaa ja ystävällistä kohtelua."
- ▶ "Väkivallan uhka päihtyneiltä ja väärinsukupuolittaminen ovat usein läsnä. Kun olin jonossa saamassa (miesten/naisten) sukkia, jakaja katsoi halveksuvasti ja sanoi Arpapelitä, arpapelitä!"
- ▶ "Tietysti kohderyhmille ja ajanvarauksella toimivat ruoka-avut ovat toimineet parhaiten."
- ▶ "Helsingissä on liian vähän toimijoita ja ruoka-apua suhteessa tarvitsijoihin. "
- ▶ "Ruokaa ei riitä kaikille. Sain pari päivämäärätöntä jo valmiiksi pilaantunutta tuotetta."
- ▶ "En kehtaa mennä jonoon, mutta rahat ei riitä elämiseen."
- ▶ "Mihin katosivat kaikki ennen koronaan käytössä olleet hyvät käytännöt vuoronumeroista, istumapaikoista ja erityisjärjestelyistä?"
- ▶ "Paras ruoka-apu on maksukortti ruokakauppaan!"

Saavutettavuus

- ▶ **Saavutettavuus** on yhdenvertaisuuden edistämistä. **Saavutettavuus tarkoittaa** kohteen tai palvelun helppoa lähestyttävyyttä kaikille ihmisille. Saavutettavuudella on useita eri osa-alueita. Se voi olla tietoa, verkkosivuja, palveluja ja asenteita.
- ▶ **Saavutettavuus** on asiakaslähtöistä suunnittelua, joka ottaa mahdollisimman hyvin huomioon erilaiset tilanteet ja tarpeet.
- ▶ **Saavutettavuuteen** panostaminen kannattaa: se lisää yhdenvertaisuutta digitalisoituvassa yhteiskunnassa ja tekee itsenäisen asioinnin mahdolliseksi yhä useammalle ihmiselle.
- ▶ **Sosiaalinen saavutettavuus** tai esteettömyys liittyy asenteisiin, yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen. Myönteiset asenteet ihmisten moninaisuutta kohtaan näkyvät esimerkiksi asiakaspalvelutilanteissa ja kaikissa ihmisten välisissä kohtaamisissa arvostavana käyttäytymisenä muita kohtaan.

Saavutettavuuden parantaminen

- ▶ Elämäntilanteiden moninaisuuden huomioiminen (arkea kuormittavat tekijät, ei saa apua, aikataulut)
- ▶ Turvallisuuden parantaminen (julkisella paikalla esillä olo, väkivallan uhka, päihtyneet jonossa, riidanhakuisuus)
- ▶ Ihmisten moninaisuuden tiedostaminen (rasismi, homo- ja tranfobia, ablesimi jne. ja siihen puuttuminen)
- ▶ Kielenkäyttö (kunnioittava, ei-sukupuolittava)
- ▶ Selkeät ohjeet (myös selkokielellä ja mahdollisesti muilla kielillä)
- ▶ Monta eri tapaa varata aika
- ▶ Tiedotus (helposti löydettävä, ajantasainen, digitaalisesti saavutettava)
- ▶ Moninaisuus- ja kohtaamiskoulutusta avun järjestäjille ja jakajille
- ▶ Ruokavalion kunnioittaminen (ei kommentoida eikä tuputeta)
- ▶ Helppo ja useampi tapa antaa palautetta
- ▶ Turvallisemman tilan ohjeet käyttöön ruoka-avussa
- ▶ Saavutettavuuskartoitus
- ▶ Avun saaminen ei ole sidottu muuhun toimintaan (luennon kuuntelemiseen, ohjelmaan osallistuminen)
- ▶ Kenenkään avun tarvetta ei kyseenalaisteta (ei vaadita erillisiä todistuksia tms).

Kunnioittava kohtaaminen

- ▶ Kohtaamisen merkitys on oleellista meille jokaiselle.
- ▶ Aidon kohtaamisen luomme suhteita, käsittelemme rakentavasti konflikteja, huomaamme onnistumisen ja epäonnistumisen sekä mahdollistamme yhdessä ajattelun ja oppimisen.
- ▶ Pysähdy toisen ihmisen äärelle, virittäydy hänen taajuudelleen, kuulemaan, näkemään ja kohtaamaan. **Älä oletta, älä luule, vaan kysy.**
- ▶ Koska tunteet ovat vaikuttava osa toimintaamme, on omien tunnetilojen tunnistaminen ja niiden reflektointi erilaisissa kohtaamistilanteissa olennaista oman kohtaamisen kehittämisen näkökulmasta. **Millaisia ennakkoluuloja minulla oli? Miksi?**
- ▶ Aito kohtaaminen ei tarkoita, että kaikesta tulee olla samaa mieltä tai edes hyväksyä kaikkea. Täysin eriävät mielipiteet voivat silti kunnioittaa henkilöitä näkemysten takana. Meidän tulee kuunnella, mitä ihmiset sanovat sen sijaan, että yritämme tulkita heidän tarkoitusperiään – ei lueta rivien välistä, jos rivien väliin ei ole kirjoitettu mitään. **Tärkeää on tiedostaa omat tulkinnat** ja kiinnostua siitä, mitä toinen tarkoittaa ja haluaa sanoa.

Turvallisemman tilan ohjeet

Ole avoin

- Kohtaa uudet ihmiset ja asiat ennakkoluulottomasti. Ota jokainen kohtaaminen mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä.

Kunnioita

- Kiinnitä huomiota sanavalintoihisi ja arvosta toisen mielipidettä. Älä pilkkaa, nolaa tai tuomitse ketään puheillasi tai käytökselläsi.

Luo myönteistä ilmapiiriä

- Ota vastuuta myös toisen kokemuksesta. Kuuntele, kehu ja kannusta.

Puutu

- Älä seuraa sivusta, jos todistat häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua.

Vältä oletuksia

- Älä tee oletuksia ulkoisten ominaisuuksien, ihonvärin, etnisyyden, uskonnon, sukupuolen, iän tai puheen perusteella. Älä tee oletuksia sukupuolesta, taustasta tai toimintakyvystä.

Anna tilaa

- Kunnioita toisen henkilökohtaista tilaa, yksityisyyttä ja itsemääräämisoikeutta. Huolehdi, että kaikki tulevat kuulluksi ja anna kaikille mahdollisuus osallistua.

Opi

- Kysy, jos joku asia ihmetyttää ja ota asiasta selvää.

Esteettömyys

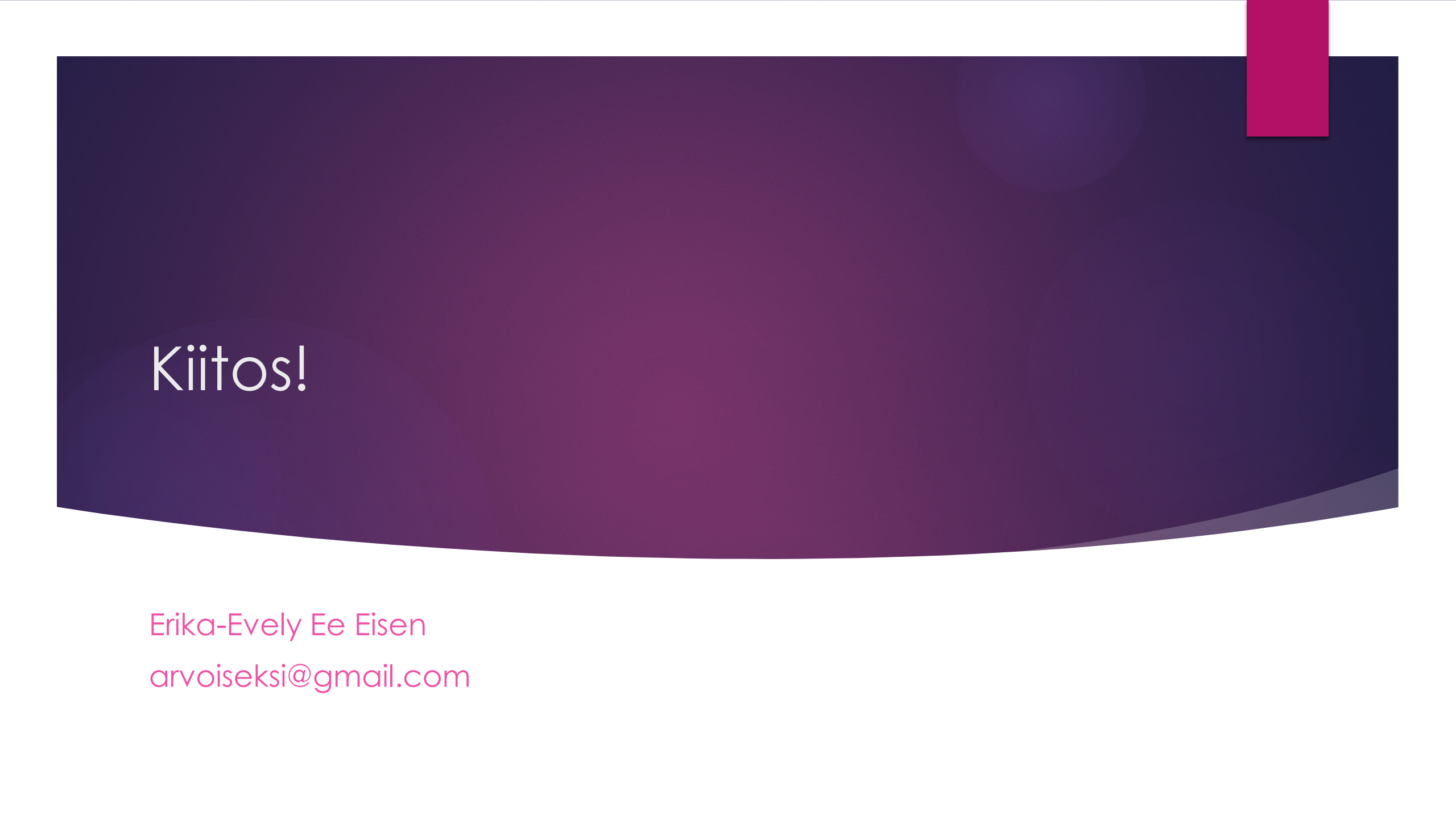
- ▶ Esteettömyydessä on kyse ihmisten moninaisuuden huomioon ottamisesta rakennetun ympäristön suunnittelussa, toteuttamisessa ja kunnossapidossa. Esteettömät ympäristöt yhdessä saavutettavien palvelujen, käytettävien välineiden ja ymmärrettävän tiedon kanssa mahdollistavat yhdenvertaisen osallisuuden toteutumisen.
- ▶ **Fyysinen esteettömyys** on mm. liikkumisen esteiden poistamista sekä aistivammat huomioivaa hyvää auditiivista ja visuaalista ympäristöä.
- ▶ **Fyysiseen esteettömyyteen** kuuluvat myös palvelun, tilan ja välineiden materiaalit tai huoneilman hajuttomuus.
- ▶ Ympäristö tai yksittäinen rakennus on esteetön silloin, kun se on **käyttäjille toimiva, turvallinen ja miellyttävä, ja kun rakennuksen kaikkiin tiloihin on helppo päästä.** Esteettömässä ympäristössä tilat ja niissä olevat toiminnot ovat mahdollisimman helppokäyttöisiä ja loogisia.

Esteettömyyden parantaminen

- ▶ Istumapaikkoja niitä tarvitseville
- ▶ Jonot sisätiloissa, vuoronumeroilla tai varattuina ajankohtina, porrastetusti
- ▶ Ajanvaraus useammalla eri tavalla saavutettavasti
- ▶ Apuvälineillä saavutettavat sisätilat, ei portaita, asikas-WC
- ▶ Myös näkymättömyyden vammojen ja sairauksien kunnioittaminen (ihmisen jaksaminen ei näy välttämättä ulkoa päin)
- ▶ Sisäilma kunnossa
- ▶ Useimpina ajankohtina, myös iltaisin ja viikonloppuisin
- ▶ Ruoka-avun kotiin kuljetusta, avustaja paikan päällä
- ▶ Esteettömyyskartoitus
- ▶ Esteettömyystiedot verkkosivuilla ja muissa palveluissa

Riittävä toimeentulo

- ▶ Jokaiselle ihmiselle on taattava riittävä toimeentulo.
Riittävä toimeentulo on ihmisoikeus.
- ▶ Perusturvan taso on Suomessa tällä hetkellä niin alhainen, ettei se riitä kattamaan kohtuullista minimikulutusta. Perusturvan varassa elävä ihminen ei selviä arjen välttämättömistä taloudellisista kuluista.
- ▶ Erillisen ruoka-avun tarve pitäisi olla tilapäistä ja lyhytaikaista, ei jatkuva keino hakea ruokaa.
- ▶ Kun ihmisen perustarpeet ei toteudu niin eläminen on sinnittelyä.
- ▶ Suomi on saanut toistuvasti moitteita ja suosituksia kansainvälisiltä ihmisoikeussopimuksia valvovilta tahoilta perusturvan liian alhaisesta tasosta. Suomen on vihdoin otettava köyhyydessä elävien ihmisten oikeudet tosissaan.
- ▶ Valtion on huolehdittava siitä, ettei hintojen nousu romahduta kenenkään oikeutta välttämättömään toimeentuloon – ja sitä kautta ihmisarvoiseen elämään.
- ▶ On kuitenkin iso joukko ihmisiä joilla ei ole asioita, jotka jättää tauolle tai menoja, joista säästää. Mediassa näkyvät säästövinkit eivät auta kun ei ole mitään mistä säästää.

Kiitos!

Erika-Evely Ee Eisen
arvoiseksi@gmail.com